

1. decembar 1918. Stvorena je kraljevina SHS, Jugoslovenska država, postojala oko 70-80 godina.

Prvi ustav donet je tek 28. Juna 1921. Godine. Vidovdanski ustav, trebalo je da na lak način pridobije Srbe. Srbi su imali težak život, ali je država tada doživela veliki napredak.

Vidovdanski ustav: po ustavu država kraljevina SHS definisana kao ustavna i parlamentarna monarhija pod dinastijom Karadjordjević. Prestonica je u Beograd. Ustavna država je ona koja ima ustav. Država ima kao istaknuti deo vlasti, parlament, odnosno narodnu skupštinu. Voljom naroda na izborima biraju se predstavnici. I na taj način dolazi do izražaja narod(parlament se bira odozdo, bira ga narod), monarh je bio kralj, on se bira "odozgo", od boga(dolazak na presto je božija volja). Vladavina je doživotna i nasledna.

Monarhija je suprotna republici, kod republike imamo predsednika, on je vremenski ograničen i nenasledan. Unutrašnje uređenje je centralističko. Najvažnija stvar ustava, izaziva najveće sukobe i pre i posle ustava(krize, sukobi). Centralistička država je ona država koja je uređena, kao jedinstveno područje, kojim se upravlja iz jednog centra.

Suprotno od centralizma je federacija, tu je složena država, sastoji se od više država(konfederacija – savez država). Po ustavu Jugoslavija je kapitalistička, suprotan joj je socijalizam (vezano za Tita).

Pristalice centralističkog uređenja države bili su kralj, snažno je zagovarao ovo uređenje, kao i institucije u njegovoj kontroli, vojska, državna administracija, činovnički aparat. Srpske političke stranke, narodna radikalna stranka; Jugoslovenska demokratska stranka(u suštini srpska) vodja je Ljuba Davidović, nastala je spajanjem starih partija, uz prečanske srbe. Ljuba Davidović, besprekoran čovek, prekog poštenja. Demokrate nisu htele prestanak centralizma, ali su bile za dogovore. Radikali su imali 91/416, a JDS 92/416 poslanika.

Protavnici centralizma se zalažu za federaciju, pre svega hrvatske stranke, sve su bile složne, a najjača je, Hrvatska republikanska seljačka stranka(HRSS), vodja je Stjepan Radić. Ona je dobijala ubedljivo najviše glasova. Oni hoće da se Jugoslavija federalistički preuredi i da hrvatska postane jedinica u Jugoslaviji. Ovo je bio prvi korak ka separatizmu, iako oni nisu tražili samostalnost. Ako ostvare cilj, tj federaciju, lakše će ostvariti samostalnost. Komunistička partija Jugoslavije(55/416 poslanika) nova stranka takodje, radničko revolucionarna partija, težila socijalizmu. Teže revoluciji, čak i nasilno, oni su pobedili u Beogradu, trebali su da drže

lokalnu vlast, ali uplašene buržoaske kapitalističke stranke, složile su se u jednom I 1920. Doneli zakon "obznana" I zabranili su KPJ. Za izgovor uzeli su atentat na ministra policije. Sledeće godine pooštava se "obznana", KPJ je zabranjena, ali ne I uništena, tajno se priprema, I čeka pogodan istorijski trenutak u ilegali, to je bio drugi svetski rat 1941. Gde organizuju ustanak, ali se zalažu I za revoluciju, što će kasnije I uspeti.

Vidovdanski ustav donet je spajanjem sa slovenskim stranakama, 91/416 + 92/416, dobijena je nadpolovicna većina. Slovenska ljudska stranka, SLS, vođa Anton Korošec, ministar spoljnih poslova.

Jugoslovenska muslimanska stranka, JNO, organizuje jugoslovenske muslimane, dati su im položaji da bi glasali za ustav. Muslimanima je učinjeno da im ostanu feudalne titule, iako nije bilo ničeg feudalnog u jugoslaviji.

1928. vrhunac sukoba centralista i opozicije. Sukob se najviše osećao u narodnoj skupštini, skupština nije mogla da radi, stalno ometanje opozicije. Svadje, uvrede čak i nekoliko puta fizički obračuni, tuče u skupštini. Sukobi se medijima prenose u narod. Vrhunac 20. Juna, došlo je do atentata u skupštini. Puniša Račić, radikalski poslanik je iz revolvera ubio odnosno ranio petoricu hrvatskih poslanika, tom priliko stradao je i vođa hrvatske seljačke stranke, Stjepan Radić, posle kraće borbe za život, 30-40 dana. Puniša je izašao pred govornicu, bio je vredan čovek, ali iz prvih klupa Hrvat dovikuje „Opljačko si begove“, ovaj traži da mu se izvini, Hrvat se pravi lud, Račić traži od predsednika skupštine da kazni Hrvata, on nije znao šta da radi. Račić vadi revolver i puca u Hrvate! Jugoslavija je dovedena do ruba propasti. Sutradan je zabranjen veliki broj hrvatskih listova. Hrvatski poslanici, ali i neki srpski kažu da više neće u Beograd. Posle ovoga Hrvati traže satisfakciju, da se država preuredi u federaciju, oni su preuveličali događaj, čak su umešali i kralja, navodno da je on naložio ubistvo. Srpski političari nastoje da umanje događaj, govore da je uradio jedan čovek u stanju afekta. Dokazi su govorili suprotno, nije bio u afektu. Puniša je zarobljen, ležao je u Požarevcu, 1941. Nemci ga oslobadjaju, nije se znalo da je pušten, dok ga nisu našli i streljali partizani.

Hrvati traže federaciju, skupština i kralj ne pristaju, kriza se nastavlja, skupština ne radi. Kralj nastoji da zaštiti državu, zove vođe većih partija na dvor, da se dogovore. Dogovora nije bilo, ali on je nastavljao da saziva, da bi narod pripremio na svoj sledeći korak, diktaturu. To se radilo polako, tajno se uvodi diktatura. Čak je i Radić rekao kralju da uvede diktaturu, „Ostali su samo kralj i narod“. Dolazi do još kontakata izmedju stranaka, radikali neće ni da čuju za federaciju, a Hrvati za centralizam.

Kralj je sve pripreme za diktaturu završio do kraja 1928., 4. i 5. Januara 1929. Kralj je okupio poslednje konsultacije, dolaze predstavnici stranaka, opet bez uspeha. Večernji listovi objavljuju 5. Da nema dogovora, što je potpuno odgovaralo kralju, da bi sledećeg dana, 6. Januara 1929. Kralj Aleksandar uveo diktaturu. U istoriji poznata kao šestojanuarska diktatura. Kralj se obraća narodu sa „Mom dragom narodu...“, kaže da je parlamentarizam doveo do propasti države, pa je odlučio da ukine sve posrednike između sebe i naroda, što znači da svu vlast u zemlji uzima u svoje ruke. Izgovor mu je spašavanje države.

Kralj je raspustio narodnu skupštinu, žandarmerija je ušla i iznela klupe. Zabranjen je rad svih političkih stranaka u zemlji, nema vlade, kralj proglašava diktatorsku vladu predvođenu generalom Petrom Živkovićem. Oslonci kraljeve diktature su vojska, policija, ali i veran činovnički aparat, i još neko bitan, a to je buržoazija sva tri naroda.